

INTERNATIONAL FEDERATION
OF ACCOUNTANTS

MEDNARODNA ZVEZA RAČUNOVODSKIH
STROKOVNJAKOV

MEDNARODNI STANDARDI REVIDIRANJA
IN MEDNARODNA STALIŠČA O REVIDIRANJU

STALIŠČE 1000

**POSTOPKI, POVEZANI
Z MEDBANČNIMI POTRDILI**

SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO
LJUBLJANA 2001

© International Federation of Accountants

Avtorske pravice za vse standarde, smernice, gradiva za razpravo in druge spise si pridržuje International Federation of Accountants (IFAC), 535 Fifth Avenue, 26th Floor, New York, New York 10017, USA, telefon +1 (212)286-9344, telefaks +1 (212)286-9570, internet <http://www.ifac.org>.

Vse pravice pridržane. Brez vnaprejšnje pisne privolitve Mednarodnega združenja računovodskih strokovnjakov (MZRS) ni dovoljeno v nobeni obliki oziroma na noben način - ne elektronsko ne mehanično, s fotokopiranjem, s snemanjem ali drugače - ponatisniti, shraniti in ponovno uporabiti ali prenašati nobenega dela te izdaje.

Besedila MZRS v tej zbirki so prevedena v slovenščino pod nadzorom Slovenskega inštituta za revizijo in natisnjena z dovoljenjem MZRS. Potrjena besedila vseh spisov MZRS so tista, ki jih je MZRS objavil v angleščini.

Copyright © International Federation of Accountants

All standards, guidelines, discussion papers and other IFAC documents are the copyright of the International Federation of Accountants (IFAC), 535 Fifth Avenue, 26th Floor, New York, New York 10017, USA; tel: +1 (212)286-9344, fax: +1 (212)286-9570, Internet: <http://www.ifac.org>.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of IFAC.

The IFAC pronouncements in this volume have been translated into Slovene under the supervision of the Slovenian Institute of Auditors and are reproduced with the permission of IFAC. The approved text of all IFAC documents is that published by IFAC in the English language.

Stališče 1000

POSTOPKI, POVEZANI Z MEDBANČNIMI POTRDILI

VSEBINA

	Odstavek
Uvod	1-4
Potreba po potrdilu	5
Uporaba zahtevnic za potrdila	6-9
Pripravljanje in odpošiljanje zahtevnic ter prejemanje odgovorov	10-12
Vsebina zahtevnic za potrdila	13-20
Dodatek: Pojmovnik	

Mednarodno stališče o revizijskih postopkih (MSRPos) 1000 – Postopki, povezani z medbančnimi potrdili – je treba brati v povezavi s Predgovorom k Mednarodnim standardom obvladovanja kakovosti, revidiranja, preiskovanja, dajanja drugih zagotovil in sorodnih storitev, ki določa uporabo in veljavo MSRPos.

To mednarodno stališče o revidiranju (stališče) sta novembra 1983 pripravila skupaj Mednarodni odbor za pravila revidiranja pri Mednarodnem združenju računovodskih strokovnjakov in Odbor za bančne predpise in pravila nadziranja skupine desetih vodilnih industrializiranih držav in Švice ter ga odobrila za objavo v februarju 1984.

To stališče objavljamo v praktično pomoč zunanjim neodvisnim revizorjem pa tudi notranjim revizorjem in kontrolorjem postopkov, povezanih z medbančnimi potrdili. To stališče nima pravne veljave mednarodnega standarda revidiranja.

Uvod

1. Namen tega stališča je pomagati zunanjim neodvisnim revizorjem pa tudi ravnateljstvom bank oziroma notranjim revizorjem ali kontro-

lorjem. Napotki, ki jih vsebuje to stališče, naj prispevajo k učinkovitosti postopkov, povezanih z medbančnimi potrdili, in obdelovanja odgovorov.

2. Pomemben revizijski korak pri preverjanju računovodskih izkazov bank in z njimi povezanih informacij je zahteva, da druge banke neposredno potrdijo salde in druge zneske, ki se pojavijo v bilanci stanja, pa tudi druge informacije, ki morda niso vključene v bilanco stanja, temveč so predstavljene v pojasnilih obračunov. Med zabilančne postavke, za katere so potrebna potrdila, se uvrščajo na primer poročstva ter prevzete finančne obveze, ki se nanašajo na terminske in prodajne posle, opcije ponovnega nakupa in dogovore o odškodovanju. Te vrste revizijski dokazi so dragoceni, ker izhajajo neposredno iz neodvisnega vira in spričo tega dajejo več zagotovil o zanesljivosti informacij kot tisti, pridobljeni zgolj na podlagi lastnih evidenc obravnavane banke.

3. Pri pridobivanju medbančnih potrdil lahko revizor naleti na težave v zvezi z jezikom, izrazoslovjem, doslednim tolmačenjem in področjem, ki ga obravnava odgovor. Pogosto so te težave posledica uporabe različnih vrst zahtevnic za potrdila ali nesporazumov glede zadev, ki naj bi jih obravnavali.

4. Revizijski postopki se lahko razlikujejo od države do države, domača pravila pa zaradi tega lahko pomembno vplivajo na uporabo postopkov za pridobivanje medbančnih potrdil. Namen tega stališča sicer ni opis vseh možnih revizijskih postopkov, vendar pa poudarja nekatere pomembne ukrepe, ki jih je treba upoštevati pri uporabi zahtevnice za potrdilo.

Potreba po potrdilu

5. Pomembna značilnost ravnateljskega obvladovanja poslovnih razmerij s posamezniki ali skupinami finančnih inštitucij je zmožnost pridobiti potrdila o poslih s temi inštitucijami in o stanjih, ki izhajajo iz njih. Potreba po bančnem potrdilu nastane zato, ker ravnateljstvo banke in njeni revizorji potrebujejo potrditev finančnih in poslovnih razmerij med

- obravnavano banko in drugimi bankami v isti državi,
- obravnavano banko in drugimi bankami v različnih državah ter
- obravnavano banko in njenimi komitenti, ki niso banke.

Razmerja med bankami so po naravi sicer podobna tistim med banko in komitentom, ki ni banka, vendar imajo lahko nekatera medbančna

razmerja poseben pomen, na primer v zvezi z nekaterimi vrstami "zunajbilančnih" poslov, kot so možne obveznosti, terminski posli, prevzete finančne obveze in dogovori o odškodovanju.

Uporaba zahtevnic za potrdila

6. Napotki, ki jih vsebujejo naslednji členi, naj bi pomagali bankam in njihovim revizorjem pri pridobivanju neodvisnih potrdil o finančnih in poslovnih razmerjih z drugimi bankami. V nekaterih primerih pa je v tem stališču opisani način dela moč uporabiti tudi za postopke pridobivanja potrdil med banko in njenimi komitenti (naročniki storitev), ki niso banke. Opisani postopki se ne nanašajo na običajne postopke pri medbančnem potrjevanju, ki se izvaja v zvezi z vsakodnevnimi komercialnimi posli med bankami.

7. Revizor se mora odločiti, od katere banke oziroma od katerih bank bo zahteval potrdila, ter upoštevati zadeve, kot so velikost saldov, obseg dejavnosti, stopnja zaupanja notranjemu kontroliranju in bistvenost za računovodske izkaze. Preizkusi posameznih dejavnosti banke so lahko različno zastavljeni, zato se lahko tudi zahtevnice za potrdila omejijo zgolj na poizvedbe o teh dejavnostih. Zahtevnice za potrdila posameznih poslov so bodisi del preizkusa ureditve notranjega kontroliranja banke bodisi način preverjanja saldov, izkazanih v računovodskih izkazih banke na neki dan. Spričo tega je treba zahtevnice za potrdila oblikovati tako, da ustrezajo namenu, zaradi katerega se uporabljajo.

8. Revizor se mora odločiti, katera od tehle metod dela je najprimernejša pri pridobivanju potrdil o saldir in drugih informacij od druge banke:

- seznam vseh saldov in drugih informacij ter zahtevk za potrdilo njihove točnosti in popolnosti ali
- zahteva po podrobnih podatkih o saldir in drugih informacijah, ki jih je nato moč primerjati z evidencami banke.

Pri odločanju o primernejši izmed navedenih metod dela mora revizor pretehtati kakovost revizijskih dokazov, ki jih potrebuje v kakih okoliščinah, glede na možnost pridobitve odgovora banke, ki naj bi izdala potrdilo.

9. Pri pridobivanju zadovoljivega odgovora se lahko pojavijo težave celo takrat, ko obravnavana banka sama da svoje informacije v potrditev drugi banki. Pomembno je vztrajati pri odgovorih na vse zahtev-

nice za potrdila. Običajno ni dovolj odgovor le takrat, ko so obravnavane informacije nepravilne ali nepopolne.

Pripravljanje in odpošiljanje zahtevnic ter prejemanje odgovorov

10. Revizor mora določiti ustrezno mesto, kamor je treba poslati zahtevnico za potrdilo; to je lahko oddelek, na primer za notranje revidiranje, za pregledovanje ali kak drug specializiran oddelek, ki ga je banka, ki izda potrdilo, določila kot oddelek, ki odgovarja na zahtevnice za potrdila. Spričo tega utegne biti ustreznejše usmerjati zahtevnice za potrdila na sedež banke (kjer so pogosto omenjeni oddelki) kot pa tja, kjer so podatki o saldirih ali druge ustrezne informacije. V drugih primerih pa je lahko primerno mesto izpostava banke, ki izda potrdilo.

11. Kadarkoli je mogoče, je treba pripraviti zahtevnico za potrdilo v jeziku banke, ki bo izdala potrdilo, ali v jeziku, ki ga običajno uporabljajo v poslovne namene.

12. Nadzor nad vsebino in odpošiljanje zahtevnic za potrdila sta revizorjevi nalogi. Seveda pa mora obravnavana banka izdati pooblastilo za zahtevek. Odgovore je treba poslati neposredno revizorju; da bi bil postopek lažji, je treba zahtevnici priložiti ovojnico z njegovim naslovom.

Vsebina zahtevnic za potrdila

13. Oblika in vsebina pisma z zahtevkom za potrdilo sta odvisni od namena, ki mu potrdilo služi, od krajevnih pravil in od računovodskih postopkov, ki jih uporablja obravnavana banka, na primer od tega, ali veliko uporablja računalniško obravnavanje podatkov ali ne.

14. Zahtevnica za potrdilo mora biti jasna in jedrnata, da bi jo banka, ki izda potrdilo, zlahka razumela.

15. Vse informacije, v zvezi s katerimi se običajno pridobivajo potrdila, niso potrebne hkrati. Glede na to je moč pisma z zahtevki pošiljati na različne dneve v letu, nanašajo pa naj se na različna razmerja med bankami.

16. Največkrat zahtevane informacije se nanašajo na zneske, ki jih obravnavani banki dolgujejo ali jih ona dolguje v zvezi s tekočimi računi, denarnimi vlogami, posojili in drugimi konti. Pismo z zahtevkom mora vsebovati opis konta, njegovo številko in valuto, na katero se

glasi. Priporočljivo je zahtevati tudi informacije o saldirnih nič na korespondenčnih kontih in stanjih na korespondenčnih kontih, ki so jih zaprli v dvanajstih mesecih pred izbranim datumom potrdila. Obravnavana banka lahko zahteva potrdilo ne zgolj glede saldov, temveč, če je to koristno, tudi glede drugih informacij, kot so zapadlost in obresti, neizkoriščene posojilne možnosti, odobrena posojila / pogojne posojilne možnosti, pravice do odškodovanja ali druge pravice ali obremenitve pa tudi podatki o morebitnih izdanih ali prejetih varščinah.

17. Pomemben del bančnega poslovanja se nanaša na nadzorovanje tistih poslov, ki se običajno označujejo kot "zabilančni". Glede na to je verjetno, da bodo obravnavana banka in njeni revizorji zahtevali potrdila o možnih obveznostih, kakršne nastajajo v zvezi s poroštvi, z izjavami o boniteti in izjavami o obvezah ter z menicami, lastnimi menicami in indosiranimi vrednostnicami (vrednostnimi papirji). V takih primerih se lahko zahteva potrditev tako možnih obveznosti obravnavane banke do banke, od katere se zahteva potrdilo, kot tudi možnih obveznosti banke, od katere se zahteva potrdilo, do obravnavane banke. Dani oziroma zahtevani podatki morajo podrobno opisati vrsto možnih obveznosti skupaj z njihovim zneskom in valuto.

18. Zahtevati je treba tudi potrdila o pogodbah za ponovni nakup ali ponovno prodajo sredstev in o izdanih opcijah, ki veljajo na določen dan. Tako potrdilo mora vsebovati opis sredstva, ki je predmet pogodbe, datum sklenitve posla, datum njegove zapadlosti in pogoje, pod katerimi je bila pogodba sklenjena.

19. Še ena kategorija informacij, o katerih se pogosto zahteva neodvisno potrdilo na datum, ki ni datum nastanka posla, se nanaša na valutne terminske pogodbe, terminske pogodbe za žlahtne kovine, vrednostnic in na ostale neizpolnjene pogodbe. Uveljavljeno je, da banke potrdijo posle z drugimi bankami, takoj ko so sklenjeni. Pri revidiranju pa je uveljavljeno pridobivanje neodvisnih potrdil o vzorcu poslov, ki ga izberemo iz posameznega obdobja, ali potrdil o vseh še ne zapadlih poslih z drugo osebo. Zahtevnik mora vsebovati natančne podatke o vsaki pogodbi, od njene številke in datuma sklenitve posla do datuma zapadlosti oziroma valutacije, cene, po kateri je bil posel sklenjen, ter valute in zneska nakupa oziroma prodaje.

20. Banke pogosto za svoje komitente prevzemajo v hrambo v sefih vrednostnice in druge predmete. Zahtevnica za potrdilo lahko torej vključuje take predmete, ki jih na določen dan hrani obravnavana banka. Potrdilo mora vsebovati opis predmetov in vrsto morebitnih pravic do obremenjevanja oziroma drugih pravic v zvezi z njimi.

Dodatek

Pojmovnik

Ta priloga opredeljuje nekatere izraze, uporabljene v tem stališču. Seznam ne vsebuje vseh izrazov, ki se uporabljajo v zahtevnicah za potrdila v medbančnem poslovanju. Opredelitve se nanašajo na bančništvo, njih uporaba in pravno tolmačenje pa sta lahko različna.

Hramba v sefih (safe custody)

Možnost, ki jo banke ponujajo svojim komitentom, da pri njih hranijo svoje dragoceno premoženje.

Možne obveznosti (contingent liabilities)

Morebitne obveznosti, ki se izkristalizirajo šele ob izpolnitvi ali neizpolnitvi nekaterih pogojev. Nastanejo lahko v zvezi s prodajo, prenosom, indosamentom ali jamstvom prenosljivih instrumentov ali pa v zvezi z drugimi finančnimi posli. Možne obveznosti lahko nastanejo na primer v zvezi z

- reeskontiranjem meničnih terjatev, lastnih menic in bančnih akceptov v zvezi s komercialnimi akreditivi,
- danimi garancijami ali pa
- izjavami o boniteti ali izjavami o podpori.

Odobreno posojilo / Pogojne posojilne možnosti (line of credit / standby facility)

Dogovorjen največji možni znesek finančnih sredstev, ki ga banka zagotovi ali se ga obveže zagotoviti za določeno obdobje.

Opcije (options)

Pravica do nakupa ali prodaje oziroma tako nakupa kot prodaje vrednostnic ali blaga po dogovorjenih cenah, ki pa velja le določeno obdobje.

Pogodba o ponovnem nakupu (ponovni prodaji) (repurchase (or resale) agreement)

Pogodba med prodajalcem in kupcem, da bo prodajalec (ali kupec) kupil (ali prodal) bančne menice, vrednostnice ali oboje ob izteku do-

ločenega obdobja ali ob izpolnitvi določenih pogojev oziroma naredil oboje.

Pravica obremenjevanja (encumbrance)

Terjatev ali pravica do zaplembe premoženja, na primer hipoteka na nepremičnino, ki pomeni zmanjšanje takega premoženja.

Pravica odškodovanja (offset)

Pravica banke, običajno zapisana, da zaseže vse morebitne porokove ali dolžnikove salde, da z njimi poravna obveznosti poroka, dolžnika ali tretje stranke do nje.

Varščina (collateral)

Pokritje, ki ga posojiljemalec da posojilodajalcu kot poroštvo za vračilo posojila, v medbančnih poslih redko. Taki posojilodajalci postanejo zavarovani upniki; če posojiljemalci ne izpolnjujejo pogodbenih obveznosti, imajo upniki pravico sprožiti postopek v zvezi z varščino za poravnavo svojih zahtevkov. Kot varščino je moč uporabiti katerokoli obliko premoženja, na primer nepremičnine, obveznice, delnice, kratkoročne vrednostnice, menice, premičnine, nakladnice, skladišnice in odstopljene terjatve.